

SAMRØÐA

OSTA DYRT

røktarfrøðingar og fótterapeutar.

Tað eru tó ikki allir sjúkrarøktarfrøðingar í landinum, sum eiga lut í tvørfakliga samstarvinum.

– Á Landssjúkrahúsinum nýta vit øll eina ávísar skipan, tá vit skulu skriva niður um sjúklingarnar. Heimarøktin brúkar tó ikki somu skipan. Og tað merkir, at samstarvið millum heimarøkt og sjúkrahús ikki kann ganga fyri seg skrivliga á somu skipan, tí um sársjúkrarøktarfrøðingar á Landssjúkrahúsinum skriva eitt notat um okkurt, so hava heimasjúkrarøktarfrøðingar ikki atgongd til sama notat, forkláar Óluva Foldbo.

– Hetta er ein avbjóðing, serliga um tú ynskir at fáa ein kontinuitet í sárviðgerðina, har tú samstarvar neyvt og er saman um at menna ekspertisuna, leggur hon afturat.

At sárviðgerð ofta er komplekst arbeiði merkir eisini, at tíðin spælir eina avgerandi rollu, sigur Ester Simonsen.

– Hetta hevur eisini alt samalt nakað við tíð at gera. Tað krevur tíð at viðgera sár. Tí vit skulu viðgera meir enn bara tað sárið, vit síggja. Tað vil siga, vit mugu leita afturum fyri at avdúka orsökina til, at hetta sárið uppstendur. Og tað krevur tíð. Og tann tíðin kann sjálvandi mangla, tá ið sárviðgerð er nakað, sum kemur aftrat okkara vanliga arbeiðsdegi. Tí er tað upplagt, at vit fáa eitt ambulatorium, har vit

syrgja fyri at seta tíð av til hvønn sjúkling og at arbeiða burturav við tí teir tímarnar, greiðir Ester Simonsen frá.

Sár eru tabu

Ofta verður tað, sum vit tosa um og viðgera í eitt nú miðlunum, uppraðfest. Og hesir triggir sjúkrarøktarfrøðingarnir hava ein illgruna um, at sár eru tabu, og at hetta kann ávirka tann einstaka sjúklingin, sum ofta heldur sær aftur við at fara til lækna við sárum.

– Sár eru framvegis nakað, vit helst ikki tosa um. Og tí snýr tað seg um at bróta niður tabu og varpa meir ljós á tað. Eisini fyri at fólk koma fyrr við sínum sárum. Fólk kenna jú eitt sindur til sár, og mong royna tí ofta at viðgera sárini sjálvi. Tá trupulleikin so einaferð er vorðin ov stórur, so koma tey jú til okkum. Tað, sum tað hinvegin snýr seg um, tað er at reagera tíðliga og leita sær hjálp, forkláar Ester Simonsen.

Ása Samuelson leggur aftrat, at tað er vanligur feilur at halda, at tí tú ikki hevur ilt ella fortred av einum sári, so kanst tú bara lata tað ganga.

– Tá versnar tað bara, sigur hon.

Framstigini og lívsseigu myturnar

Og hóast vit tosa um, at tað vantar ein dagførd vitan um sárviðgerð millum manna, so eru korini kortini betrað almikið.

– Fyrr varð oftari amputerað, viðgerðin varði nógv longri og var eisini meiri pínufull. Vitanin á hesum økinum er tó økt ótrúliga nógv síðan tá. Og tað hevur gjørt, at man eisini fær veitt nógv betri viðgerð og lekt sár bæði skjótari og

sár (sum man ikki endiliga noyðist til lækna fyri), so er øðrvísi við ordiligum sárum, har vevnaðurin er deyður, greiðir Óluva Foldbo frá.

– Tá hugsaði man eisini, at hetta klárar kroppurin sjálvur. Men tað kundi mangan taka eina evigheit, og kanska bleiv man meiri sjúkur av tí. Tí tað er gróðrabotnurin undir fleiri bakterium. Vandin fyri eitran verður eisini munandi størri tá, sigur Ester Simonsen.

– Í heilt nýggjari tíð hevur man fingið nógv meiri fokus á týðningin av at taka deyðan vevnað úr sárunum sum skjótast og ikki lata tað vera upp til kroppin sjálván at taka sær av tí. Tí sár lekist ikki, so leingi sum deyður vevnaður og annar skittur er í tí. Hetta er ein nýggjur hugburður. Og tað er bara eitt av mongum dømum um, at vitanin um, hvat hendir í einum sári, er

betri, sigur Ása Samuelson.

Viðgerðarmøguleikarnir gerast also fleiri og munandi betri. Tað eru tey góðu tíðindini, vit kunnu fegnast um. Myturnar eru tó ofta ringar at fáa bilbugt við. Og tí er kunning framvegis neyðug, sambært sársjúkrarøktarfrøðingunum.

– Fyrr varð ofta hildið, at sár skuldu viðgerðast turr. Fólk kundu finna uppá at standa og fona tey turr. Í dag eru vit tvørturímóti komnir eftir, at øvugt leiturin er tann rætti. Sár eiga ikki at vera turr, men fuktig. Granskingin hevur funnið útav, at tað er meiri enn dupult so skjótt at lekja sár, um sárið er fuktigt, visir Ása Samuelson á.

– Men hóast hesa vitan spókir tann mytan enn, at sárini skulu turkast, og at plástrini til dømis skulu av, soleiðis at sárið fær andað. Hóast luft kann vera gott fyri til dømis skursl og onnur yvirfladisk

vorðin so nógv størri, sigur Óluva Foldbo.

Sostatt eru fleiri framstig á økinum, men tær triggjar Óluva, Ása og Ester kenna kortini ikki, at komið er á mál, og tær fegnast tí um, at tað – um alt gongur eftir ætlan – verður í hesum hølunum á aðru hædd á Landssjúkrahúsinum, at sjúkrarøktarfrøðingarnir, við sergrein í sárum, Ester og Ása, framyvir kunnu taka í móti sjúklingum, har móguleiki er at hugsavna seg um at leita fram orsökina, sum goymir seg aftanfyrri sárið, viðgerða tað.

Hetta viðførur, at sjúklingurin fær dygdargóða hjálp, minni pínu, betri lívsgóðsku og færri sjúkradagar, og tað sparir samfelagnum eina rúgvu av útreiðslum.